

Handwritten signature

SERİ	CİLT	SAYI	
SERIES	VOLUME	NUMBER	
SERIE	BAND	HEFT	2
SÉRIE	TOME	FASCICULE	1978

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL
ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL

REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

ORMAN ÜRÜNLERİNİN DIŞ TİCARETİMİZDEKİ YERİ

Prof. Dr. Metin ÖZDÖNMEZ¹

Dr. Aytuğ AKESEN²

1. GİRİŞ

Türkiye ekonomik kalkınma yolunda ilerlemekte olan bir ülkedir. Bu amaçla, bir yandan tarımsal üretimin artırılmasına çalışılırken, öte yandan da endüstri alanında önemli çabalar gösterilmektedir. Ekonomik kalkınmanın gerektirdiği yatırımların gerçekleştirilmesi, geniş döviz kaynaklarının bulunmasını zorunlu kılmaktadır. Dövizde duyulan gereksinimleri karşılayabilmek için başvurulması söz konusu olan kaynakların başında ise ihracat gelmektedir. Bu bakımdan, ulusal ekonomimiz içerisinde öteden beri önemli bir yeri bulunan dış ticaret, bugün ulaşılan kalkınma aşamasında önemini daha da arttırmıştır.

Bu etüdün amacı, ormancılığımızın dış ticaretteki yerini belirtmek ve bundan bazı sonuçlar çıkartmaktır. Bu amaçla, Türkiye'nin ana ve yan orman ürünleri ele alınarak bunların ithalât ve ihracat ilişkileri değerleri bakımından incelenecektir. Bundan başka, orman ürünlerinin dış ticaretimize katılma payları önce toplam ithalât ve ihracat değerleri halinde sonra da ana ve yan orman ürünlerinin çeşitleri itibariyle gözden geçirilecektir. Ayrıca, orman ürünlerinin dış ticaret hadleri, diğer ürünlerin dış ticaret hadleri ile karşılaştırılacaktır.

2. ORMAN ÜRÜNLERİ İTHALATI VE İHRACATI

Tablo 1 incelenecek olursa, 1974 - 1975 yılları arasındaki dönemde ülkemizin ana ve yan orman ürünleri ithalât ve ihracatına ilişkin aşağıdaki sonuçları ortaya koymak mümkündür :

a) Türkiye, 1924 yılından bu yana sürekli olarak orman ürünlerini hem ithal hem de ihraç edegelmiştir.

b) Bu ithalât ve ihracata hem ana hem de yan orman ürünleri konu olmuştur. Ancak ithalât esas itibariyle ana orman ürünlerine, ihracat ise genellikle yan orman ürünlerine dayanmıştır.

¹ İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası Kürsüsü, İstanbul.

² İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası Kürsüsü, İstanbul.

Tablo 1
1924 - 1975 Yılları Arasındaki Dönemde Orman Ürünleri Dış Ticareti

Yıllar	İ T H A L Â T			İ H R A C A T			İHRACAT — İTHALÂT FARKI		
	Ana Ürünler (000 TL.)	Yan Ürünler (000 TL.)	Toplam (000 TL.)	Ana Ürünler (000 TL.)	Yan Ürünler (000 TL.)	Toplam (000 TL.)	Ana Ürünler (000 TL.)	Yan Ürünler (000 TL.)	Toplam (000 TL.)
1924	1 918	102	2 020	2 058	3 074	5 133	+ 140	+ 2 972	+ 3 113
1925	1 562	90	1 652	4 034	4 692	8 728	+ 2 472	+ 4 602	+ 7 076
1926	2 042	342	2 384	4 633	3 769	8 403	+ 2 591	+ 427	+ 6 019
1927	3 252	31	3 283	2 609	4 927	7 536	— 643	+ 896	+ 4 253
1928	1 876	59	1 934	3 141	3 975	7 116	+ 1 265	+ 3 916	+ 5 182
1929	2 545	84	2 629	2 303	2 607	4 909	— 242	+ 522	+ 2 280
1930	1 208	772	1 980	3 509	2 785	6 293	+ 2 301	+ 5 531	+ 4 313
1931	744	77	821	2 632	2 830	5 463	+ 1 888	+ 1 811	+ 4 642
1932	575	59	633	2 069	2 779	4 848	+ 1 494	+ 2 720	+ 4 215
1933	421	55	476	4 844	2 991	7 834	+ 4 423	+ 2 936	+ 7 358
1934	575	127	1 178	2 226	2 586	4 812	+ 1 651	+ 2 459	+ 3 634
1935	1 580	81	1 660	1 563	2 992	4 555	— 17	+ 2 911	+ 2 895
1936	1 307	140	1 446	1 324	3 629	4 953	+ 17	+ 3 489	+ 3 507
1937	1 884	103	1 987	1 750	3 796	5 545	— 134	+ 3 693	+ 3 558
1938	2 862	93	2 955	1 372	4 108	5 479	— 1 490	+ 4 015	+ 2 524
1939	2 488	168	2 656	876	4 954	5 828	— 1 612	+ 4 786	+ 3 172
1940	2 790	80	2 870	272	3 823	4 096	— 2 518	+ 3 743	+ 1 226
1941	2 103	178	2 280	491	4 398	4 889	— 1 612	+ 4 220	+ 2 609
1942	1 317	214	1 532	2 133	6 025	8 158	+ 816	+ 5 811	+ 6 626
1943	2 349	545	4 425	6 661	13 804	20 465	+ 4 312	+ 13 259	+ 16 040
1944	1 610	316	1 926	4 787	656	5 442	+ 3 177	+ 5 127	+ 3 516
1945	3 672	659	4 332	6 448	6 818	13 266	+ 2 776	+ 6 159	+ 8 934
1946	4 304	101	4 405	11 408	15 445	26 853	+ 7 104	+ 15 344	+ 22 448
1947	6 321	755	7 076	12 610	15 909	28 519	+ 6 289	+ 15 154	+ 21 443
1948	24 631	207	24 839	3 172	15 797	18 969	— 21 459	+ 15 590	— 5 870

1. Tablonun Devami

1949	37 393	416	37 810	6 935	17 511
1950	18 462	622	19 084	7 149	15 135
1951	22 745	789	23 534	10 113	18 475
1952	49 982	582	50 564	8 651	12 351
1953	69 526	416	69 942	5 752	11 737
1954	74 519	595	75 113	3 161	10 282
1955	44 132	547	44 679	5 016	13 421
1956	28 839	97	28 936	3 467	15 184
1957	40 657	89	40 746	2 225	13 635
1958	12 134	144	12 278	3 210	15 586
1959	18 839	165	19 003	325	9 294
1960	8 134	239	8 373	7 142	23 312
1961	34 959	557	35 517	10 437	35 831
1962	34 789	1 225	36 014	9 065	27 649
1963	22 575	1 744	24 319	14 265	40 332
1964	13 542	2 235	15 777	13 136	34 325
1965	40 362	1 854	42 217	15 926	35 613
1966	29 227	5 433	34 660	19 347	32 914
1967	29 300	5 229	34 528	17 285	34 363
1968	24 733	4 341	29 074	17 108	35 627
1969	22 945	5 607	28 551	20 031	36 037
1970	52 576	6 098	58 674	38 817	33 215
1971	127 079	9 922	137 000	95 022	42 981
1972	108 239	8 248	116 487	108 024	63 443
1973	172 758	8 768	181 526	147 646	74 257
1974	340 771	17 520	358 290	185 308	97 010
1975	314 096	16 333	330 430	78 942	100 417

24 446	—	30 458	+	17 095	—	13 364
86 584	—	11 313	+	14 513	+	67 500
28 589	—	12 632	+	17 686	+	5 055
21 002	—	41 331	+	11 769	—	29 562
17 489	—	63 774	+	11 321	—	52 453
13 443	—	71 358	+	9 687	—	61 670
18 438	—	39 116	+	12 874	—	26 241
18 651	—	25 372	+	15 087	—	10 285
15 859	—	38 432	+	13 546	—	24 887
18 796	—	8 924	+	15 442	+	6 518
9 618	—	18 514	+	9 129	—	9 385
30 454	—	992	+	23 073	+	22 081
46 268	—	24 522	+	35 274	+	10 751
36 714	—	25 724	+	26 424	+	700
54 597	—	8 310	+	38 588	+	30 278
47 461	—	406	+	32 090	+	31 684
51 540	—	24 436	+	33 759	+	9 323
52 261	—	9 880	+	27 481	+	17 601
51 648	—	12 015	+	29 134	+	17 120
52 735	—	7 635	+	31 286	+	23 661
56 068	—	2 914	+	30 430	+	27 517
72 032	—	13 759	+	27 117	+	13 358
138 002	—	32 057	+	33 059	+	1 002
171 933	—	215	+	55 195	+	55 446
222 009	—	25 112	+	65 489	+	40 483
287 135	—	155 463	+	79 490	—	71 155
184 544	—	235 154	+	84 084	—	145 886

ORMAN ÜRÜNLERİNİN DIŞ TİCARETİMİZDEKİ YERİ

c) Türkiye'nin ihrac ettiği orman ürünlerinin değeri 1924 yılında 5 milyon liradır. Bu değer, sürekli artmayıp dalgalanmalar kaydetmiş olmakla beraber 1945 yılından itibaren genellikle gelişen bir seyir izleyerek 1960 yılında 30 milyon lirayı ve 1974 yılında da 287 milyon lirayı aşmıştır. Fakat 1975 yılında orman ürünleri ihracat değerinde bir gerileme olmuştur.

Özellikle son yıllarda orman ürünlerinin ihracatında görülen artışlarda, kalkınma planlarımızın orman ürünleri ihracatının teşvik ve geliştirilmesine ilişkin (1 ve 2) olarak 1969 yılından itibaren yürürlüğe konulan kararnamele (3) bu ürünlere ihracatta vergi iadesi yapılmasının etkili olduğu söylenebilir.

d) Türkiye'nin ithal ettiği orman ürünlerinin değeri 1924 yılında 2 milyon liradır. Bu değer, sürekli bir gelişme halinde olmamış, bazı yıllar gerileme ve bazı yıllar ise artış göstermiştir. Nitekim, 1933 yılında en düşük düzeye inen orman ürünleri ithalât değeri, 1974 yılında 358 milyon lirayı aşarak en yüksek düzeye çıkmıştır.

e) Orman ürünleri ithalât ve ihracat değerleri karşılaştırılacak olursa, 1924 - 1951 yılları arasındaki dönemde (1948 ve 1949 yılları hariç) ihracat değeri ithalât değerinden fazla olmuş, yani orman ürünleri dış ticaret dengesi aktif bir durum ortaya termiştir. 1952 - 1959 yılları arasında (1958 yılı hariç) ise, bunun tersi bir durum ort çıkmıştır. Fakat 1960 yılından itibaren yine ihracat değerleri ithalât değerlerine kıyasla fazla olmuş ve dış ticaret dengesi 1-55 milyon lira arasında her yıl aktif bakiye bırakmıştır. Ancak 1974 ve 1975 yıllarında, orman ürünleri dış ticaret dengesinin pasif bakiye verdiği, yani ithalâtın ihracat düzeyini yılda 71 - 146 milyon lira dolayında aşığı görülmektedir.

f) Ana orman ürünleri ithalât ve ihracat değerlerinin karşılaştırılmasından, 1924.. 1947 yılları arasındaki dönemde ihracat değerlerinin genellikle ithalât değerinden fazla olduğu, 1948 yılından itibaren ise bunun tersi bir durum ortaya çıktığı, yani ana orman ürünleri dış ticaret dengesinin pasif bir durum gösterdiği anlaşılmaktadır.

Yan Orman ürünleri dış ticaret dengesi ise 1924 yılından bu yana sürekli biçimde aktif sonuçlanmıştır.

3. ANA ORMAN ÜRÜNLERİNİN İTHALATI VE İHRACATI

3.1. Ana orman ürünleri ithalâtı

Tablo 2 ve 3'ün incelenmesiyle ana orman ürünleri ithalâtına ilişkin şu sonuçlara varılmaktadır :

(1) — İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1969 - 1972), Sh. 343.

(2) — Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973 - 1977), Sh. 352 ve 892.

(3) — T. C. Ticaret Bakanlığı — 50. Yılda Türkiye'de İhracatı teşvik tedbirleri. Ankara 1974, Sh. 29 ve 45.

Tablo 2
Ana Orman Ürünlerinin Çeşitlerine Göre İthalatı (1966 - 1975)

ANA ÜRÜNLER	1966 Değer (\$)	1967 Değer (\$)	1968 Değer (\$)	1969 Değer (\$)	1970 Değer (\$)	1971 Değer (\$)	1972 Değer (\$)	1973 Değer (\$)	1974 Değer (\$)	1975 Değer (\$)
Yuvarlak odun	72057	55176	95949	587657	1491281	12252	60187	94425	116029	7197495
Kereste	3384	—	—	2727	100	214367	61288	446840	70095	529
Maden direği (diğ. direkler)	440602	—	—	—	—	—	—	1950204	627373	—
Travers	—	—	—	—	—	1014281	—	861	53541	14757
Kaplama ve kontrplâk	15614	42257	17423	3265	22289	16857	13536	33288	505045	1160994
Parke	22847	18553	—	—	—	—	—	—	2683	322
Pano, lif ve yonga levh	82899	10939	1590	5203	1599	11114	28472	24023	57132	314535
Kundura çivisi	31043	15455	6063	8069	1135	10550	5083	8444	4990	1650
Fıçı ve çember	—	—	—	481	—	—	—	2170	11913	—
Çubuk ve pervaz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Resim çerçevesi	—	11	581	—	85	—	—	—	—	—
Sandık	—	—	—	—	—	—	30	69	28	245
Kurma bina ve aksamı	1683	—	—	7453	—	—	—	—	—	—
Aletler ve ayakkabı kalıbı	—	6	23	—	54	1	21	36	138	—
Mutfak eşyası	—	9	31	—	59	—	—	—	—	4339
Masura, bobin v.b.	765	9740	7006	23776	478	1744	2578	48165	5642	5361
Mobilya ve aksamı	7593	179	2937	22	3250	2765	24537	382	5224	60017
Kutu, çekmece, v.b. egy	1435	2380	712	1505	10339	11699	2952	1153	4197	131078
Selüloz ve odun hamuru	2533714	2715410	2252156	1908893	2850443	7085929	7347340	9478238	22565951	12695598
Diğerleri	33724	3012	6580	370	233	6487	23142	1160	1808	441
TOPLAM	3247360	2873127	2391050	2549421	4381345	8388047	7569174	12089458	24031789	21587361

Tablo 3
İşlenmiş ve İşlenmemiş Ana Orman Ürünlerinin
İthalâtı (1966 - 1975)

Yıllar	Ü R Ü N L E R					
	İşlenmemiş Odun Ürünleri		İşlenmiş Odun Ürünleri		T O P L A M	
	Değer (\$)	%	Değer (\$)	%	Değer (\$)	%
1966	72 057	2.22	3175 303	97.78	3247 360	100.00
1967	55 176	1.92	2817 951	98.08	2873 127	100.00
1968	95 949	4.01	2295 101	95.99	2391 050	100.00
1969	587 657	23.05	1961 764	76.95	2549 421	100.00
1970	1491 281	34.04	2890 064	65.96	4381 345	100.00
1971	12 252	0.14	8375 795	99.86	8388 047	100.00
1972	60 187	0.79	7508 987	99.21	7569 174	100.00
1973	94 425	0.78	11995 033	99.22	12 089 458	100.00
1974	116 029	0.48	24020 760	99.52	24031 789	100.00
1975	7197 495	33.34	14389 866	66.66	21587 361	100.00

a) 1966 - 1975 yıllarını kapsayan dönemde ithal edilen ana orman ürünlerinin değeri, orman ürünlerinin genel ithalât değerine paralel bir seyir izleyerek dalgalanmalar göstermiştir.

b) Ana orman ürünleri arasında, yuvarlak odun (tomruk ve kâğıt odunu), ke-
reste, kaplama ve kontrplâk, pano lif ve yonga levha, kundura çivisi, masura ve bobin,
mobilya, kutu, çekmece, selüloz ve odun hamuru genellikle sürekli biçimde ithalâta
konu olan çeşitlerdir.

c) Ana orman ürünleri ithalât değerinde en büyük pay odundan mamul (işlen-
miş) ürünlere ait bulunmakta ve bu pay % 66,0 - 99,9 arasında değişmektedir.

d) İşlenmiş ana orman ürünleri ithalât değeri içinde en yüksek paya sahip ürün
selüloz ve odun hamuru olup bunu sırasıyla kaplama ve kontrplâk, pano, lif ve yonga
levha, kutu, çekmece, mobilya, masura ve bobin izlemiştir.

e) İşlenmemiş ana orman ürünleri ithalâtı bir kaç yıl hariç tamamen yuvarlak
oduna (tomruk ve kâğıt odunu) dayanmıştır.

3.2. Ana orman ürünleri ihracatı

Tablo 4 ve 5'in incelenmesiyle ana orman ürünleri ihracatına ilişkin sonuçları
şöylece belirtebiliriz:

a) 1966 - 1975 yılları arasındaki dönemde ihraç edilen ana orman ürünlerinin
değeri, sürekli bir gelişme halinde olmamış, dalgalanmalar kaydetmiştir.

b) İhraç edilen ana orman ürünleri arasında yuvarlak odun (tomruk ve kâğıt

ANA ÜRÜNLER	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
	Değer (\$)	Değer (\$)	Değer (\$)	Değer (\$)	Değer (\$)	Değer (\$)	Değer (\$)	Değer (\$)	Değer (\$)	Değer (\$)
Yuvarlak Odun	1303007	1178063	1019621	1214141	1145160	1696420	2626234	4160164	857303	1427420
Kereste	451319	552754	636827	859039	1999168	4233878	4680946	5583094	1066145	1758673
Maden direği (diğer direkler)	4491	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Traves	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaplama ve kontrplak	220896	140373	119979	89 995	64140	208924	3273	546376	78520	—
Parke	140489	49582	99840	47 839	—	—	201867	160651	187973	254240
Pano, lif ve yonga levha	18606	—	—	—	—	2143	624	89116	207816	25485
Kundura çivisi	—	—	—	—	—	—	—	—	109722	58105
Fıçı ve çember	—	—	3	—	—	—	—	4200	40023	—
Çubuk ve pervaz	—	—	—	—	—	16200	19303	40650	76616	46831
Resim çerçevesi	—	—	—	—	—	40	558	371	41958	22365
Baston	495	537	8424	1234	12271	200	11424	4480	19722	27205
Sandık	—	—	—	—	30	111197	136992	—	614789	1578534
Kurma bina ve aksanı	—	—	—	—	—	—	1277	2154	605207	18551
Mutfak eşyası	6239	6254	6681	8594	6310	3901	—	3090	212	2376
Aletler ve ayakkabı kalıbı	400	500	2885	1092	2498	12224	5668	77	6185	—
Masura, bobin v.b.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3539
Mobilya ve aksanı	1673	1382	18	298	637	15879	8051	74858	20503	43204
Pipo	18	97	131	2165	671	3204	4305	236	2912	5109
Kutu, çekmece, v.b.	285	1056	6455	1222	3403	44225	2383	12204	95391	77674
Selüloz ve odun hamuru	—	—	—	—	—	—	—	—	16340	178097
Ayakkabı	—	—	—	—	432	325	13122	333405	2982	4626
Diğerleri	1748	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	2149666	1920598	1900864	2225667	3234729	7398760	7716027	11016026	4050324	5532034

Tablo 5.

İşlenmiş ve İşlenmemiş Ana Orman Ürünlerinin
İhracatı (1966 - 1975)

Yıllar	Ü R Ü N L E R					
	İşlenmemiş Odun Ürünleri		İşlenmiş Odun Ürünleri		TOPLAM	
	Değer (\$)	%	Değer (\$)	%	Değer (\$)	%
1966	1303 007	61	846 659	39	2149 666	100
1967	1178 063	61	742 535	39	1920 598	100
1968	1019 621	53	881 243	47	1900 864	100
1969	1214 141	55	1011 526	45	2225 667	100
1970	1145 169	35	2089 560	65	3234 729	100
1971	1696 420	23	5702 340	77	7398 760	100
1972	2626 234	34	5089 793	66	7716 027	100
1973	4160 164	38	6855 862	62	11016 026	100
1974	857 303	21	3203 021	79	4050 324	100
1975	1427 420	26	4105 614	74	5532 034	100

odunu), kereste, kaplama ve kontrplâk, parke, baston, mutfak eşyası, ayakkabı kalıbı, mobilya, pipo, kutu, çekmece genellikle süreklilik göstermiştir.

c) Yuvarlak odun (tomruk ve kâğıt odunu), kereste, kaplama ve kontrplâk, mobilya, kutu, çekmece gibi ürünler, süreklilik bakımından olduğu kadar, hem ithalâta hem de ihracata konu olması yönünden dikkat çekmektedir.

d) Ana orman ürünleri ihracat değerinde en büyük pay, 1966 - 1969 yılları arasındaki dönemde işlenmemiş ürün çeşitlerine; 1970 yılından itibaren ise işlenmiş ürün çeşitlerine ait bulunmaktadır.

e) İşlenmiş ana orman ürünleri ihracat değerleri içinde en yüksek paya sahip ürün kereste olurken, bunu sırasıyla kaplama ve kontrplâk, parke izlemiştir.

f) İşlenmemiş ana orman ürünleri ihracatı, ithalâta olduğu gibi tamamen yuvarlak oduna (tomruk ve kâğıt odunu) dayanmış bulunmaktadır.

4. YAN ORMAN ÜRÜNLERİ İTHALATI VE İHRACATI

4.1 Yan orman ürünleri ithalâtı

1966 - 1975 yılları arasında ithal edilen yan orman ürünlerinin değerini gösteren Tablo 6'nın incelenmesinden aşağıdaki sonuçları çıkarmak mümkündür.

a) Sözkonusu dönemdeki yan orman ürünleri ithalât değeri artış eğilimi göstermiştir. Fakat bu değer sürekli artmayıp, bazı yıllar gerileme ve bazı yıllar gelişme kaydetmiştir.

Tablo 6.

Yan Orman Ürünlerinin Çeşitlerine Göre
İthalâtı (1966 - 1975)

YAN ÜRÜNLER	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$
Mimoza Özü	10 693	17 092	18 998	13 044	25 744	46 999	17 185	14 931	35 393	241 972
Sıvı Reçine	462 135	361 411	326 862	207 158	124 794	120 366	—	—	76 683	99 006
Çam Yağı	114	1 484	3 111	1 760	813	2 592	5 943	790	2 123	3 665
Odun Katranı	22 322	56 817	15 985	291	—	—	—	—	221	—
Palamut Özü	5 231	—	—	—	—	—	199 616	1 896	—	—
Mantar (Tabii agl.)	102 329	143 223	116 096	231 006	249 807	247 535	184 044	460 905	814 721	654 396
Mantar Esya	—	—	—	168 984	105 886	243 455	165 262	105 527	297 167	118 915
Tanen	593	678	781	712	1 112	509	4 763	29 500	9 207	4 618
Kitre	276	255	462	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	603 693	580 960	482 295	622 955	508 156	661 456	576 813	613 549	1235 515	1122 575

Tablo 7.
Yan Orman Ürünlerinin Çeşitlerine Göre
İhracatı (1966 - 1975)

YAN ÜRÜNLER	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$	Değ. \$
Kestane	253 628	260 298	423 195	376 946	—	—	—	—	1143 770	487 891
Çam Fıstığı	4 854	12 327	6 644	1 096	—	—	—	—	420 212	397 728
Salep	11 200	7 995	1 644	8 844	5 738	10 745	10 435	28 363	16 511	—
Mahlep	168 982	272 269	192 919	190 772	350 920	307 579	409 975	483 263	470 369	572 384
Defne Yaprağı	265 818	230 213	274 100	339 609	394 784	474 344	699 194	1429 220	1 237 918	1102 802
Meyan Kökü	207 371	462 768	79 692	697 853	146 110	279 142	967 367	504 924	763 285	967 547
İhlamur (Yp. çiçek)	—	—	—	—	—	207	811	1 700	2 690	872 278
Keçi Boynuzu	164 710	140 092	303 777	183 804	335 231	418 459	592 322	446 633	354 797	363 331
Mazı	133 805	327 676	421 505	394 699	326 989	463 604	481 468	706 593	673 159	619 672
Sumak	3 616	2 378	4 238	895	1 717	2 405	524	12 379	196 289	176 598
Palamut	173 546	75 643	71 833	280 284	82 451	99 384	32 992	3 264	48 105	107 394
Palamut Tırnağı	60 910	38 183	47 059	47 131	49 483	69 486	47 635	7 571	23 062	7 449
Kitre	47 895	101 791	51 320	—	146 151	211 897	212 221	274 420	277 327	156 505
Sığıla Yağı	348 377	310 160	357 761	247 411	270 077	154 337	145 234	191 145	301 920	181 159
Reçine (Ham. Sıvı)	—	—	—	—	—	—	—	—	114 863	3 652
Defne Yağı	116 917	247 133	295 122	261 188	322 288	332 288	159 894	424 459	328 696	393 712
Palamut Özü	1002 115	550 333	579 286	728 788	499 928	643 053	673 963	641 958	715 846	594 834
Odun Katranı	955	3 750	925	1 701	945	2 312	1 198	1 035	1 858	1 762
Günlük	5 777	7 852	2 817	645	—	—	281	700	612	—
Cehri	8 632	6 710	23 488	6 997	—	—	27 325	10 799	—	—
Meyan Kökü Özü	677 990	760 539	819 816	—	—	—	—	—	—	—
Çam Yağı	—	—	1 440	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM	3657 098	3818 110	3958 581	3768 663	2725 340	3459 242	4462 839	5168 426	7091 289	7006 698

b) Yan orman ürünlerinden genellikle sürekli biçimde ithalâta konu olan çeşitler, mimoza özü, sıvı reçine, çam yağı, mantar ve tanen'dir.

c) Yan orman ürünleri ithalât değerinde en büyük payı, mantar alırken, bunu sırasıyla sıvı reçine ve mimoza özü izlemiştir.

4.2 Yan orman ürünleri ihracatı

Tablo 7'ye göre yan orman ürünleri ihracatı ile ilgili sonuçları şöylece belirtmek mümkündür:

a) 1966 - 1975 döneminde ihraç edilen yan orman ürünlerinin değeri genellikle gelişen bir seyir izlemiştir.

b) Salep, mahlep, defne yaprağı, meyan kökü, keçi boynuzu, mazi, sumak, palamut, palamut tırnağı, kitre, sığla yağı, defne yağı, palamut özü ve odun katranı genellikle sürekli biçimde ihraç edilen yan orman ürünleridir.

c) Yan orman ürünleri ihracat değeri içinde en büyük pay defne yaprağına ait olup bu ürün çeşidini sırasıyla meyan kökü, mazi, palamut özü, defne yağı ve palamut izlemiştir.

d) Yan orman ürünleri arasında odun katranı, kitre, palamut özü ve reçine bazı yıllar hem ithalâta, hem de ihracata konu olmuşlardır.

5. ANA VE YAN ORMAN ÜRÜNLERİNİN, ORMAN ÜRÜNLERİ DIŞ TİCARETİNE KATILMA PAYLARI

5.1 Ana ve yan orman ürünlerinin, tüm orman ürünleri ithalâtına katılma payları

Orman ürünlerinin ithalât değerine ana ve yan orman ürünlerinin katılma paylarını gösteren Tablo 8 ve 9'un incelenmesiyle şu sonuçlara varılmaktadır :

a) 1974 - 1975 yılları ortalamasına göre, ithal edilen orman ürünlerinin değerinin % 95,08 sini ana orman ürünleri oluşturmaktadır. 1966 yılında % 84,32 olan bu pay, 1975 yılında % 95,05'e ulaşmış bulunmaktadır.

b) Yine aynı yıllar ortalamasına göre, tüm orman ürünleri ithalât değerinde en yüksek pay (% 73,6) selüloz ve odun hamuruna ait bulunmaktadır. Ancak bu çeşidin payı 1966 yılında % 65,79 iken, 1975 yılında % 55,90 a düşmüştür. Bunu, yuvarlak odun (tomruk ve kâğıt odunu) (% 15,2) kaplama ve kontrplâk (% 3,5) ve maden direği (% 1,3) izlemiştir. Bu ürünlerden sonuncusu hariç diğerlerinin 1966 yılındaki payları 1975 yılında önemli ölçüde artmıştır. Diğer ana orman ürünlerinin ithalâta katılma payları ise % 1'in altındadır.

c) Yan orman ürünlerinin, 1974 - 1975 yılları ortalamasına göre, tüm orman ürünleri ithalâtındaki payı ancak % 4,91 dir. Bu oran, 1966 yılında % 15,68 iken 1975 yılında % 4,95'e düşmüştür.

Tablo 8.

1974 - 1975 Ortalamasına Göre Ana ve Yan Orman Ürünlerinin Orman Ürünleri İthalat ve İhracatına Katılma Payları

ÜRÜNLER		İTHALÂT		İHRACAT	
		Değer (\$)	Pay (%)	Değer (\$)	Pay (%)
ANA ÜRÜNLER	Yuvarlak odun	3656 762	15.2	1142 362	9.65
	Maden direği	313 686	1.3	—	—
	Kereste	35 313	0.1	1412 409	11.93
	Travers	34 149	0.1	—	—
	Kaplama ve kontrplak	833 019	3.5	39 260	0.3
	Parke	1 504	0.02	221 106	1.9
	Pano, lif ve yonga levha	185 833	0.8	116 650	1.0
	Kundura çivisi	3 320	0.02	83 914	0.7
	Fıçı ve çember	5 956	0.02	20 014	0.17
	Çubuk ve pervaz	—	—	61 733	0.52
	Resim çerçevesi	—	—	32 162	0.27
	Sandık	136	—	1096 662	9.30
	Kurma bina ve aksesuarı	—	—	311 879	2.62
	Mutfak eşyası	2 169	0.01	1 294	0.01
	Aletler ve ayakta bıçak	69	—	3 093	0.03
	Masura, bobin v.b.	5 502	0.02	1 769	0.02
	Molbiya ve aksesuarı	32 620	0.1	31 853	0.26
	Kutu, çekmece v.b. eşya	67 638	0.3	86 534	0.13
	Selüloz ve odun hamuru	17630 775	73.6	97 218	0.81
	Baston ve Pipo	—	—	27 473	0.22
Ayakkabı	—	—	3 804	0.03	
Diğerleri	1 124	—	—	—	
TOPLAM		22809 575	95.08	4791219	40.47
YAN ÜRÜNLER	Çam fıstığı	—	—	408 970	3.45
	Salep	—	—	8 255	0.08
	Mahlep	—	—	521 376	4.40
	Defne yaprağı	—	—	1170 300	9.88
	Meyan kökü	—	—	865 416	7.30
	İhlamur (Yp. çiçek)	—	—	437 484	3.69
	Keçi boynuzu	—	—	359 064	3.03
	Mazı	—	—	646 415	5.46
	Sumak	—	—	186 442	1.57
	Palamut	—	—	77 749	0.66
	Palamut tırnağı	—	—	15 225	0.14
	Kitre	—	—	216 916	1.83
	Siğla yağı	—	—	241 539	2.03
	Reçine (Ham, sıvı)	87 845	0.38	59 257	0.51
	Defne yağı	—	—	361 204	3.05
	Palamut özü	—	—	655 340	5.53
	Odun katramı	110	—	1 810	0.02
	Günlük	—	—	306	—
	Mimoza özü	138 683	0.5	—	—
	Çam Yağı	2 894	0.01	—	—
Mantar (Tabii, aglomere)	754 558	3.1	—	—	
Mantar eşya	208 043	0.9	—	—	
Tanen	6 912	0.02	—	—	
Kestane	—	—	815 803	6.90	
TOPLAM		1199045	4.91	7048871	59.53
GENEL TOPLAM		24008620	100.00	11840090	100.00

Tablo 9.
1966 - 1975 Yılları Arasındaki Dönemde Ana ve Yan Orman Ürünlerinin Orman Ürünleri İthalatına Katılma Paylarındaki Değişim

ÜRÜNLER	1966		1975	
	Değer (\$)	Pay (%)	Değer (\$)	Pay (%)
ANA ÜRÜNLER				
Yuvarlak odun	72 057	1.87	7197 495	31.70
Kereste	3 384	0.10	529	—
Maden direği (diğ. direkler)	440 602	11.44	—	—
Travers	—	—	14 757	0.06
Kaplama ve Kontrplak	15 614	0.40	1160 994	5.12
Parke	22 847	0.59	322	—
Pano, lif ve yonga levha	82 899	2.15	314 535	1.38
Kundura çivisi	31 043	0.81	1 650	0.01
Sandık	—	—	245	—
Kurma bina ve aksamı	1 683	0.04	—	—
Mutfak eşyası	—	—	4 339	0.02
Masura, bobin v.b.	765	0.02	5 361	0.02
Mobilya ve Aksamı	7 593	0.20	60 017	0.26
Kutu, çekmece v.b. eşya	1 435	0.04	131 078	0.58
Selüloz ve odun hamuru	2533 714	65.79	12695 598	55.90
Diğerleri	33 724	0.87	441	—
TOPLAM	3247 360	84.32	21 587 361	95.05
YAN ÜRÜNLER				
Kitre	276	—	—	—
Siğla yağı	—	—	—	—
Reçine (Ham, sıvı)	462 135	12.00	99 006	0.43
Defne yağı	—	—	—	—
Palamut özü	5 231	0.14	—	—
Odun katranı	22 322	0.59	—	—
Günlük	—	—	—	—
Cehri	—	—	—	—
Mimoza özü	10 693	0.28	241 972	1.06
Çam yağı	114	—	3 665	0.02
Mantar (Tabii aglomera)	102 329	2.65	654 396	2.88
Mantar eşya	—	—	118 918	0.53
Tanen	593	0.02	4 618	0.03
TOPLAM	603 693	15.68	1122 575	4.95
GENEL TOPLAM	3851 053	100.00	22709 936	100.00

d) Yine 1974 - 1975 yılları ortalamasına göre, yan orman ürünleri arasında, tüm orman ürünleri ithalâtında en yüksek paya (% 3,1) mantar sahip bulunmaktadır. Bu çeşidin, 1966 yılında % 2,65 olan payı 1975 yılında % 2,88'e yükselmiştir. Diğer yan orman ürünlerinin tüm orman ürünleri ithalâtı içindeki payları ise çok düşük düzeydedir. Hernekadar, 1966 yılında orman ürünleri ithalâtında reçinenin payı % 12 olmuşsa da, 1975 yılında % 0,43'e düşmüştür.

5.2 Ana ve orman ürünlerinin, tüm orman ürünleri ihracatına katılma payları

Tablo 8 ve 10'nun incelenmesinden ana ve yan orman ürünlerinin tüm orman ürünleri ihracatındaki payları ile ilgili aşağıdaki sonuçları çıkarmak mümkündür :

a) 1974 - 1975 yılları ortalamasına göre, ihraç edilen orman ürünlerinin % 40,47 sini ana orman ürünleri oluşturmaktadır. Bu oran, 1966 yılında % 37,02 iken, 1975 yılında % 44,11'e yükselmiştir.

b) Yine aynı yıllar ortalamasına göre, başta kereste (% 11,93) olmak üzere, yuvarlak odun (tomruk ve kâğıt odunu) (% 9,65), sandık (% 9,3), kurma bina (% 2,62) ve parke (% 1,9), tüm orman ürünleri ihracat değerine katılma payları yüksek olan çeşitlerdir. Bu ürünlerden yuvarlak odun (tomruk ve kâğıt odunu) ve parkenin 1966 yılındaki katılma oranları 1975 yılında düşme göstermiş; kerestenin payı ise artmıştır.

c) Yan orman ürünlerinin 1974 - 1975 yılları ortalamasına göre, tüm orman ürünleri ihracat değerindeki payı % 59,53 dür. Bu oran, 1966 yılında % 62,98 iken 1975 yılında % 55,89'a düşmüştür.

d) Yine 1974 - 1975 yılları ortalamasına göre, yan orman ürünleri arasında ihracata katılma payı büyük olanlar sırasıyla defne yaprağı (% 9,88), meyan kökü (% 7,30), kestane (% 6,90), palamut özü (% 5,53), mazı (% 5,46) mahlep (% 4,40), ıhlamur (% 3,69), çam fıstığı (% 3,45), defne yaprağı (% 3,05) keçi boynuzu (% 3,03) ve sığla yağı (% 2,03) dir. Bu ürünlerden defne yaprağı, meyan kökü, mazı, mahlep, çam fıstığı ve defne yağı'nın 1966 yılındaki katılma payları 1975 yılında artış göstermiş; kestane, palamut özü ve sığla yağının payı ise düşmüştür.

6. ORMAN ÜRÜNLERİNİN DIŞ TİCARETİMİZE KATILMA PAYLARI

Türkiye'nin dış ticareti son yıllarda dikkate değer bir gelişme kaydetmiş ve orman ürünlerinin dış ticareti de buna paralel bir seyir izlemiştir. Tablo No. 11, 1966 - 1975 yılları arasındaki on yıllık dönemde orman ürünleri ile dış ticaretimizin tüm yıllık ithalât ve ihracat değerlerini göstermektedir. Bu tablonun incelenmesiyle çıkarılabilecek sonuçlar şunlardır:

a) Ülkemizin ithal ettiği ürünlerin değeri genellikle gelişme halinde olmuştur. Bu değer, 1966 yılında 718 milyon dolar iken, 1975 yılında 5 milyar dolara yaklaşmıştır.

Orman ürünlerinin ithalât değerinin dış ticaretimizin tüm ithalât değerindeki payı ise % 0,38 - 0,83 arasında değişimler göstermiştir. Bu pay, 1971 yılından iti-

Tablo 10.

1966 - 1975 Yılları Arasındaki Dönemde Ana ve Yan Orman Ürünlerinin Orman Ürünleri İhracatına Katılma Paylarındaki Değişim

Ü R Ü N L E R	1966		1975	
	Değer (\$)	Pay (%)	Değer (\$)	Pay (%)
ANA ÜRÜNLER				
Yuvarlak odun	1303 007	22.43	1 427 420	11.38
Kereste	451 319	7.77	1 758 673	14.03
Maden direği (diğer direkler)	4 491	0.08	—	—
Kaplama ve kontrklâk	220 896	3.80	—	—
Parke	140 489	2.42	240 254	1.93
Pano, lif, ve yonga levha	18 606	0.32	25 485	0.20
Kundura çivisi	—	—	58 105	0.46
Çubuk ve pervaz	—	—	46 831	0.38
Resim çerçevesi	—	—	22 365	0.19
Baston	495	0.01	27 205	0.22
Sandık	—	—	1 578 534	12.59
Kurma bina ve aksanı	—	—	18 551	0.15
Mutfak eşyası	6 239	0.11	2 376	0.03
Aletler ve ayakkabı kalıbı	400	0.01	—	—
Masura, bobin v.b	—	—	3 539	0.04
Mobilya ve aksanı	1 673	0.03	43 204	0.35
Pipo	18	—	5 109	0.05
Kutu, çekmece, v.b	285	—	77 674	0.63
Selüloz ve odun hamuru	—	—	178 097	1.43
Ayakkabı	—	—	4 626	0.05
Diğerleri	1748	0.04	—	—
TOPLAM	2149 666	37.02	5 532 034	44.11
YAN ÜRÜNLER				
Salep	11 200	0.19	—	—
Çam fıstığı	4 854	0.08	397 728	3.17
Defne yaprağı	265 818	4.57	1 102 802	8.79
Meyan kökü	207 371	3.57	967 547	7.72
İhlamur (Yp. Çiçek)	—	—	872 278	6.96
Keçi boynuzu	164 710	2.84	363 331	2.89
Mazı	133 805	2.30	619 672	4.94
Sumak	3 616	0.06	176 598	1.42
Palamut	173 546	2.99	107 394	0.86
Palamut tırnağı	60 910	1.05	7 449	0.06
Kitre	47 895	0.82	156 505	1.26
Sığla yağı	348 377	6.00	181 159	1.44
Reçine (ham, sıvı)	—	—	3 652	0.03
Defne yağı	116 917	2.02	393 712	3.14
Palamut özü	1002 115	17.25	594 834	4.74
Odun katranı	955	0.02	1 762	0.02
Kestane	253 628	4.37	487 891	3.89
Mahlep	168 982	2.92	572 384	4.56
Günlük	5 777	0.10	—	—
Cehri	8 632	0.16	—	—
Meyan kökü özü	677 990	11.67	—	—
TOPLAM	3657 098	62.98	7006 698	55.89
GENEL TOPLAM	5806 764	100.00	12532 732	100.00

Tablo 11.
Orman Ürünlerinin Dış Ticaretimize Katılma Payları
(1966 - 1975)

YILLAR	GENEL İTHALAT (000 \$)	ORM. ÜR. İTHALATI (000 \$)	PAY %	GENEL İHRACAT (000 \$)	ORM. ÜR. İHRACATI (000 \$)	PAY %
1966	718 269	3 851	0.54	490 508	5 807	1.17
1967	684 669	3 454	0.50	522 334	5 739	1.10
1968	763 659	2 873	0.38	496 419	5 859	1.17
1969	747 285	3 173	0.42	536 834	5 995	1.12
1970	885 779	4 890	0.55	588 476	5 960	1.01
1971	1088 221	9 050	0.83	676 602	9 858	1.45
1972	1507 977	8 146	0.54	884 969	12 179	1.37
1973	2036 656	12 703	0.62	1317 083	16 185	1.23
1974	3719 715	25 268	0.70	1532 182	11 142	0.73
1975	4738 559	22 710	0.50	1401 075	12 539	0.88
ORT.	1 689 079	9 612	0.56	844 648	9 126	1.13

Tablo 12.
Orman Ürünleri ile Diğer Ürünlerin Dış Ticaretimize Katılma Payları.
(1966 - 1975 Yılları Ortalamasına Göre)

ÜRÜNLER	İTHALAT		İHRACAT	
	Değer (000 \$)	Pay %	Değer (000 \$)	Pay %
Makina ve Ulaşım araçları	962 183	36	9 779	1
Kimyasal Ürünler	390 572	15	18 803	2
Madeni yakıt ve yağlar	432 683	16	20 217	2
Demir - Çelik	325 989	12	7 363	1
Çeşitli mamul eşya	144 653	5	125 250	13
Çeşitli madenler	147 262	6	87 971	9
Bitkisel Ürünler (x)	131 662	5	406 960	43
Hayvansal ve bitkisel yağlar	66 299	2	10 312	1
Orman Ürünleri	13 098	0.5	9 173	1
Canlı hayvan ve hayvansal ürünler	10 394	0.5	37 132	4
Diğerleri	57 732	2	212 833	23
TOPLAM	2 682 527	100	945 793	100

(x) Orman yan ürünleri dışında kalanlar alınmıştır.

baren % 0,50 den aşağı düşmemiş ve 1966 - 1975 yılları ortalaması da % 0,56 olmuştur.

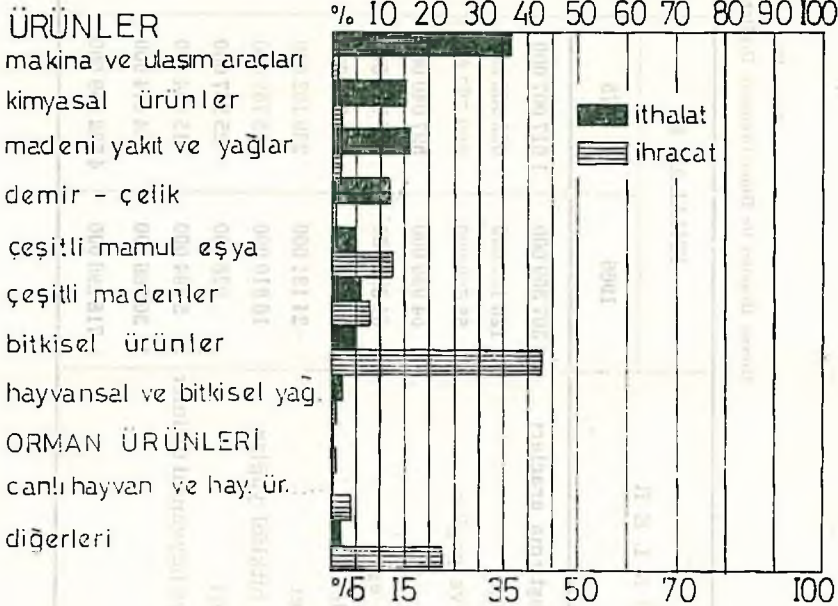
b) Türkiye'nin yıllık ihracat değeri dalgalanmalar kaydetmiş olmakla beraber, 1968 yılından itibaren sürekli artış göstermiştir. Fakat 1975 yılında dış ticaretimizin tüm ihracat değerinde bir gerileme olmuştur.

Orman ürünlerinin ihracat değerinin tüm ihracat değerindeki payı genellikle % 1 den aşağı inmemiştir. Bu pay, 1971 yılında % 1,45'e ulaşarak en yüksek düzeye çıkmıştır. Fakat, 1974 yılında % 0,73'e ve 1975 yılında da % 0,88'e düşmüş bulunuyor.

7. ORMAN ÜRÜNLERİ İLE DİĞER ÜRÜNLERİN İTHALAT VE İHRACAT DEĞERLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Bu amaçla düzenlenen Tablo 12 ve 13 ile Şekil 1. nin incelenmesiyle aşağıdaki sonuçlara varmak mümkündür:

a) 1966 - 1975 yılları ortalamasına göre, ithalatın en büyük payını makina ve ulaştırma araçları (% 36) alırken, en küçük payı da canlı hayvan ve hayvan ürünleri (% 0,5) gerçekleştirmiştir. Bunu, yine aynı oranla orman ürünleri izlemiştir.

Şekil. 1

Orman Ürünleri ile Diğer Ürünlerin Dış Ticaretimize Katılma Payları (1966 - 1975 Ortalamasına Göre)

b) Söz konusu dönemde yapılan ihracatın değeri, 1966 yılında 490 milyon dolar düzeyinde iken 1975 yılında 1 milyar doları aşmıştır. 1966 - 1975 yılları orta-

Tablo 13.
Orman Ürünleri ile Diğer Ürünlerin Dış Ticaret Hadleri (1966 - 1975)

Ü R Ü N L E R	İTHALAT \$		İHRACAT \$		İTHALÂT / İHRACAT	
	1966	1975	1966	1975	1966	1975
Makina ve Ulaştırma araçları	307 359 000	1 617 007 000	171 000	19 387 000	0.0006	0.012
Kimyasal ürünler	128 182 000	652 962 000	3 464 000	34 141 000	0.03	0.05
Madeni yakıt ve yağlar	55 609 000	809 757 000	4 380 000	36 053 000	0.08	0.04
Demir - Çelik	54 938 000	597 040 000	2 211 000	12 514 000	0.04	0.02
Çeşitli mamul eşya	61 588 000	227 717 000	3 658 000	246 841 000	0.06	1.08
Çeşitli madenler	39 423 000	255 101 000	46 789 000	129 153 000	1.19	0.51
Bitkisel ürünler	24 131 000	239 192 000	249 067 000	564 854 000	10.32	2.36
Hayvansal ve bitkisel yağlar	16 810 000	115 788 000	2 509 000	18 115 000	0.15	0.16
Orman ürünleri	928 000	25 267 000	5 807 000	12 539 000	6.26	0.50
Canlı hayvan ve hayvansal ürünler	5 094 000	15 694 000	23 958 000	50 305 000	4.70	3.20
Diğerleri	30 586 000	84 874 000	148 494 000	277 173 000	4.85	3.26
TOPLAM	718 296 000	4 738 559 000	490 508 000	1 401 075 000	0.68	0.30

lamasına göre, en çok ihracat bitkisel ürünlerde (% 43) olmuştur. En düşük ihracat ise demir-çelik endüstrisi ürünlerinde (% 1) gerçekleşmiştir. Bunu, yine aynı oranlarla orman ürünleri, makina ve ulaştırma araçları ile hayvansal ve bitkisel yağlar izlemiştir.

c) Öte yandan, 1966 - 1975 yıllarını kapsayan dönemde yapılan ihracatla ithalât arasındaki ilişki ise değişiklik göstermiştir. İhracatın ithalâta oranı 1966 yılında 0,68 düzeyinde iken, 1975 yılında 0,30 düzeyine inmiştir.

d) 1975 yılında ihracatın ithalâtı karşılama oranının, ürün çeşitlerine dağılımında ilk sırayı 3,20 oranı ile canlı hayvan ve hayvansal ürünler almıştır. Bunu, bitkisel ürünler izlemiştir. İhracatın ithalâtı karşılama oranı 0,50 ve daha büyük olanlar, ilk iki sırayı alanlar dışında, çeşitli mamul eşya, çeşitli madenler ve orman ürünleridir.

e) 1966 yılında, yaptığı ihracatta ithalâta göre, gerileme gösteren ürünler ise başta orman ürünleri olmak üzere, bitkisel ürünler, canlı hayvan ve hayvansal ürünler, çeşitli madenler, demir-çelik, madeni yakıt ve yağlar olmuştur. Buna karşılık, yaptığı ihracatta yükselme gösteren ürünler ise, makina ve ulaştırma araçları, kimyasal ürünler, çeşitli mamul eşya, hayvansal ve bitkisel yağlardır.

8. ÖZET VE SONUÇLAR

Buraya kadar yapılan açıklamaları şöylece özetleyebiliriz :

a) Ülkemizde, Cumhuriyetin başlangıcından bu yana sürekli olarak gerek ana gerekse yan orman ürünleri ithalâtı ve ihracatı yapılmıştır. Ancak, orman ürünleri ithalât ve ihracatı sürekli bir gelişme halinde olmamış, bazı yıllar gerileme, bazı yıllar ise artış göstermiştir.

b) 1960 - 1975 döneminde (son iki yıl hariç) orman ürünleri dış ticaret dengesi aktif sonuçlanmıştır. Fakat bu dönemde ana orman ürünleri ithalât değeri, ihracat değerinden fazla olmuş; yan orman ürünlerinde ise tersi bir durum ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, denilebilir ki Türkiye, ana orman ürünleri yönünden bir ithalât, buna karşılık yan orman ürünleri yönünden bir ihracat ülkesi özelliği göstermektedir.

c) 1966 - 1975 yılları ortalamasına göre, ana orman ürünleri arasında genellikle sürekli biçimde ithalâta konu olan çeşitler, yuvarlak odun (tomruk ve kâğıt odunu), kereste, kaplama ve kontrplâk, pano, lif ve yonga levha, kundura çivisi, masura ve bobin, mobilya, kutu, çekmece, selüloz ve odun hamurudur.

Genellikle sürekli biçimde ihraç edilen ana orman ürünleri ise, yuvarlak odun (tomruk ve kâğıt odunu), kereste, kaplama ve kontrplâk, parke, baston, mutfak eşyası, ayakkabı kalıbı, mobilya, pipo, kutu ve çekmececi.

Ana orman ürünlerinden yuvarlak odun kereste, kaplama ve kontrplâk, mobilya, kutu ve çekmece hem ithalâta hem de ihracata konu olmuşlardır.

d) Yine aynı yıllar ortalamasına göre, yan orman ürünleri arasında genellikle sürekli biçimde ithalâta konu olan çeşitler, mimoza özü, sıvı reçine, çam yağı, mantar ve tanendir.

İhraç edilen yan orman ürünleri arasında genellikle süreklilik göstermiş olan çeşitler, salep, mahlep, defne yaprağı, meyan kökü, keçi boynuzu, mazi, sumak, palamut, palamut tırnağı, kitre sığla yağı, defne yağı, palamut öz üve odun katranıdır.

Yan orman ürünlerinden odun katranı, kitre, palamut özü ve reçine bazı yıllar hem ithalâta, hem de ihracata konu olmuşlardır.

e) 1974 - 1975 yılları ortalamasına göre, orman ürünleri ithalât değerinin yaklaşık % 95 ini ana orman ürünleri; ihracat değerinin yaklaşık % 60 ını ise yan orman ürünleri oluşturmuştur.

f) 1966 - 1975 yılları ortalaması olarak, orman ürünleri ithalât değerinin dış ticaretimizin tüm ithalât değerindeki payı % 0,56 dır. Buna karşılık, orman ürünleri ihracat değerinin tüm ihracat değerindeki payı ise % 1,13'dür. Bu miktarların diğer ürünlerinkine karşılaştırılması halinde, orman ürünlerinin dış ticaretimize katılma paylarının önemli miktarlarda olmadığı görülmüştür.

g) Yine aynı yılları kapsayan dönemde gerçekleştirilmiş bulunan orman ürünleri ihracatı ile ithalâtı arasındaki ilişki değişiklik göstermiştir. Orman ürünleri ihracatının ithalâta oranı 1966 yılında 6,26 düzeyinde iken, 1975 yılında 0,50 düzeyine inmiştir. Böylece, 1966 yılında yapılan orman ürünleri ihracatı ithalâta göre gerileme kaydetmiştir.

KAYNAKLAR

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ: 1977. *Türkiye İstatistik Yılıhı 1977.* Ankara.

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ: 1924 - 1975. *Dış Ticaret İstatistikleri* Ankara.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI: 1967. *Kalkınma Planı 1968 - 1972.* Ankara.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI: 1972. *Kalkınma Planı 1973 - 1977.* Ankara.

TİCARET BAKANLIĞI: 1974. *50. Yılda Türkiye'de İhracatı Teşvik Tedbirleri.* Ankara.